Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

29 päivänä maaliskuuta 2012*

Asetus (EY, Euratom) N:o 2988/95 — Euroopan unionin taloudellisten etujen suojaaminen — 3 ja 4 artikla — Hallinnolliset toimenpiteet — Perusteettomasti saadun etuuden takaisin periminen — Kansallisen oikeuden perusteella maksettavat hyvitys- ja viivästyskorot — Asetuksen N:o 2988/95 vanhentumista koskevien säännösten soveltaminen tällaisten viivästyskorkojen perintään — Vanhentumisajan alkamispäivä — Keskeyttämisen käsite — Katkaisemisen käsite

Asiassa C-564/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Bundesverwaltungsgericht (Saksa) on esittänyt 21.10.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 2.12.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung

vastaan

Pfeifer & Langen KG,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.11.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung, asiamiehinään W. Wolski, B. Messerschmidt ja J. Jakubiec,

— Pfeifer & Langen KG, edustajinaan Rechtsanwalt D. Ehle ja Rechtsanwalt C. Hagemann,

— Euroopan komissio, asiamiehinään G. von Rintelen ja P. Rossi,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.1.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 (EYVL L 312, s. 1) 3 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Pfeifer & Langen KG (jäljempänä Pfeifer & Langen) ja Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Saksan liittovaltion maatalous- ja elintarvikeviranomainen, jäljempänä Bundesanstalt) ja joka koskee aiheettomasti ja unionin taloudellisia etuja vahingoittaen saatujen varastointikustannusten takaisinmaksuun liittyvien korkosaatavien perintää.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 2988/95

3 Asetuksen N:o 2988/95 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan ”on – – tärkeää torjua yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla”.

4 Asetuksen johdanto-osan viidennen perustelukappaleen mukaan ”väärinkäytösten tunnusmerkistöt täyttävistä menettelyistä sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista säädetään alakohtaisissa säännöstöissä tämän asetuksen mukaisesti”.

5 Asetuksen 1 artiklassa säädetään seuraavasti:

”1. Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamiseksi annetaan yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista.

2. Väärinkäytösten tunnusmerkit toteuttaa jokainen yhteisön oikeuden säännöksen tai määräyksen rikkominen, joka johtuu taloudellisen toimijan teosta tai laiminlyönnistä ja jonka tuloksena on tai voisi olla vahinko yhteisöjen yleiselle talousarviolle tai yhteisöjen hoidossa oleville talousarvioille, joko suoraan yhteisöjen puolesta kannettujen omien varojen vähenemisen tai lakkaamisen taikka perusteettoman menon takia.”

6 Asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädetään seuraavasti:

”1. Seuraamusmenettelyn vanhentumisaika on neljä vuotta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta väärinkäytöksestä. Alakohtaisissa säännöstöissä voidaan kuitenkin säätää lyhyemmästä määräajasta, joka ei saa olla kolmea vuotta lyhyempi.

Jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona väärinkäyttö on päättynyt. Monivuotisten ohjelmien suhteen vanhentumisaika jatkuu kaikissa tapauksissa ohjelman lopulliseen päättymiseen.

Seuraamusmenettelyn vanhentuminen [katkeaa], kun toimivaltainen viranomainen antaa asianomaiselle henkilölle tiedoksi tutkimuksen tai menettelyn vireilletulon, joka liittyy väärinkäytökseen. Vanhentumisaika alkaa kulua uudelleen jokaisesta [katkaisevasta] toimesta.

– –

2. Hallinnollisesta seuraamuksesta annetun päätöksen täytäntöönpanoaika on kolme vuotta. Tämä aika alkaa siitä päivästä, jona päätöksestä tulee lopullinen.

[Katkaisemiseen] ja [keskeyttämiseen] sovelletaan kansallisen lainsäädännön asianomaisia säännöksiä.

3. Jäsenvaltiot säilyttävät mahdollisuuden soveltaa tämän artiklan 1 – – kohdassa säädettyä pitempää määräaikaa."

7 Asetuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavasti:

"1. Kaikista väärinkäytöksistä seuraa yleensä perusteettomasti saadun etuuden periminen takaisin siten, että

— velvoitetaan maksamaan velkana olevat tai perusteettomasti saadut summat,

– –

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden soveltaminen rajoitetaan saadun etuuden takaisin perimiseen, lisättynä, jos tästä on säädetty, koroilla, jotka voidaan määritellä kiinteästi."

Asetus (EY) N:o 1258/1999

8 Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 17.5.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1258/1999 (EYVL L 160, s. 103) 8 artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Jäsenvaltiot toteuttavat kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti toimenpiteet, jotka ovat tarpeen:

a) [Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahastosta (EMOTR)] rahoitettavien toimien tosiasiallisen toteuttamisen ja niiden säännönmukaisuuden varmistamiseksi;

b) sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi;

c) sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen summien takaisin perimiseksi.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tieto näiden päämäärien saavuttamiseksi toteutetuista toimenpiteistä ja erityisesti selvitykset hallinnollisten ja oikeudellisten menettelyjen vaiheesta.

2. Mikäli takaisinperintä ei ole täydellinen, yhteisö vastaa sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien rahoitusseuraamuksista, lukuun ottamatta jäsenvaltioiden hallintoelinten tai muiden virastojen aiheuttamista sääntöjenvastaisuuksista tai laiminlyönneistä aiheutuvia rahoitusseurauksia.

Takaisin perityt summat maksetaan hyväksytyille maksajavirastoille, ja niiden on vähennettävä ne [EMOTR:stä] rahoitettavista menoista. Takaisin perittyjen tai myöhässä maksettujen summien korot on maksettava [EMOTR:ään].

3. Neuvosto antaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tämän artiklan soveltamista koskevat yleiset säännöt."

Asetus (EY) N:o 1290/2005

9 Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21.6.2005 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1290/2005 (EUVL L 209, s. 1) 32 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Väärinkäytösten tai laiminlyöntien vuoksi takaisin perityt määrät on suoritettava korkoineen maksajavirastoille, jotka palauttavat ne [Euroopan maatalouden tukirahastolle (maataloustukirahasto)] sidottuina tuloina merkiten määrät sille kuukaudelle, jona ne tosiasiallisesti saadaan perittyä takaisin.

2. Jäsenvaltio voi edellä mainittuja määriä yhteisön talousarvioon palauttaessaan pidättää niistä 20 prosenttia kiinteänä korvauksena takaisinperintäkustannuksista lukuun ottamatta määriä, joihin liittyvät väärinkäytökset tai laiminlyönnit johtuvat kyseisen jäsenvaltion viranomaisista tai muista elimistä.

3. Jäsenvaltioiden on 8 artiklan 1 kohdan c alakohdan iii alakohdassa säädetyn tilinpäätöksen toimittamisen yhteydessä toimitettava komissiolle yhteenveto väärinkäytösten vuoksi aloitetuista takaisinperintämenettelyistä ja eriteltävä vielä takaisin perimättä olevat määrät hallinnollisen ja/tai oikeudellisen menettelyn mukaan sekä väärinkäytöstä koskevan ensimmäisen hallinnollisen tai oikeudellisen päätöksen tekovuoden mukaan.

Jäsenvaltioiden on pidettävä komission saatavilla yksityiskohtainen selvitys kustakin takaisinperintämenettelystä ja vielä perimättä olevista määristä.

– –”

10 Asetuksen N:o 1290/2005 49 artiklan mukaan asetuksen 32 artiklaa sovelletaan yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen yhteydessä aiheettomasti maksettuja määriä koskevista sääntöjenvastaisuuksista ja näiden määrien takaisinperimisestä sekä tiedotusjärjestelmän luomisesta tällä alalla ja asetuksen (ETY) N:o 283/72 kumoamisesta 4.3.1991 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 595/91 (EYVL L 67, s. 11) 3 artiklan mukaisesti tiedoksi annettuihin tapauksiin, joissa määriä ei ole saatu perittyä takaisin kokonaisuudessaan 16.10.2006 mennessä.

Kansallinen lainsäädäntö

11 Yhteisten markkinajärjestelyjen täytäntöönpanosta annetun lain (Gesetz zur Durchführung der Gemeinsamen Marktorganisationen), sellaisena kuin se on muutettuna hallintomenettelyä koskevien oikeussäännösten muuttamisesta 2.5.1996 annetulla lailla (Gesetz zur Änderung verwaltungsverfahrensrechtlicher Vorschriften) (BGBl. 1996 I, s. 656; jäljempänä markkinajärjestelylaki), 6 §:n 1 momentin 11 kohdan ja 14 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan erityisten etuuksien, kuten varastointikustannusten korvausten, palauttamista koskevista saatavista on maksettava niiden syntymisajankohdasta alkaen korkoa, joka on Deutsche Bundesbankin silloinen diskonttokorko kolmella prosentilla korotettuna, jos Euroopan unionin neuvoston tai komission säädöksistä ei muuta johdu.

12 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toimittaman selvityksen perusteella Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB), sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2001 saakka, 197 ja 201 §:n mukaan korkosaatavat vanhentuivat neljässä vuodessa sen vuoden päättymisestä, jona korkosaatava oli syntynyt. Näitä säännöksiä sovellettiin vastaavasti julkisoikeudellisiin korkosaataviin.

13 Velvoiteoikeuden uudistamisesta 26.11.2001 annetun lain (Gesetz zur Modernisierung des Schuldrechts) (BGBl. 2001 I, s. 3138) tultua voimaan 1.1.2002 BGB:n 195 §:ssä, sellaisena kuin se on voimassa tästä päivästä eteenpäin, säädetään, että korkosaatavia koskeva yleinen vanhentumisaika on kolme vuotta, kun taas neljän vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan edelleen ennen 1.1.2002 syntyneisiin korkosaataviin.

14 BGB:n 217 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2001 saakka, säädettiin, että ”jos vanhentuminen katkeaa, katkaisemista edeltävää aikaa ei oteta huomioon; uusi vanhentumisaika voi alkaa vasta katkaisun päättymisestä”.

15 Hallintomenettelylain (Verwaltungsverfahrensgesetz), sellaisena kuin sitä sovellettiin 31.12.2001 saakka, 53 §:n 1 momentin mukaan ”julkisoikeudellisen oikeudenhaltijan oikeuden täytäntöön panemiseksi toteutettava hallinnollinen toimi katkaisee oikeuden vanhentumisen. Vanhentuminen on katkenneena niin kauan kunnes hallinnollinen toimi on lopullinen tai kunnes se hallinnollinen menettely, jonka kuluessa toimi on toteutettu, on muutoin päättynyt. [BGB:n, sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2001 saakka,] 212 ja 217 §:ää sovelletaan analogisesti”.

16 Mainitussa 53 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.1.2002 lähtien, säädetään, että ”julkisoikeudellisen oikeudenhaltijan oikeuden toteamiseksi tai täytäntöön panemiseksi toteutettava hallinnollinen toimi keskeyttää oikeuden vanhentumisen. Keskeytyminen lakkaa, kun hallinnollinen toimi on lopullinen tai kun on kulunut kuusi kuukautta siitä, kun sen täytäntöönpano on muutoin saatettu päätökseen”.

17 Hallintotuomioistuimista annetun asetuksen (Verwaltungsgerichtsordnung) 80 §:n 1 momentin mukaan ”oikaisuvaatimuksella ja kumoamiskanteella on keskeyttävä vaikutus”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

18 Sokerin markkinointivuosina 1994/1995, 1995/1996 ja 1996/1997 Pfeifer & Langenille myönnettiin sen hakemusten perusteella yhteisen markkinajärjestelyn puitteissa varastointikustannusten korvauksia sokerin varastointia varten sen mukaisesti, mitä sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä 30.6.1981 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1785/81 (EYVL L 177, s. 4) 8 artiklan 2 kohdassa säädetään.

19 Bundesanstalt päätti 30.1.2003 tehdyillä kolmella päätöksellä, että kyseiset varastointikustannukset oli perittävä takaisin sillä perusteella, että Pfeifer & Langen oli hakemuksissaan ilmoittanut liian suuria sokerimääriä. Lisäksi näissä päätöksissä todettiin, että takaisin maksettavaksi vaadituille summille kertyi korkoa ja että myöhemmillä toimilla vahvistettaisiin maksettavaksi tulevien korkojen tarkka määrä.

20 Pfeifer & Langen haki oikaisua näihin päätöksiin. Bundesanstalt alensi 10.10.2006 tehdyillä päätöksillä palautettavaksi vaadittuja summia, mutta hylkäsi oikaisuvaatimukset muilta osin.

21 Pfeifer & Langen nosti oikaisuvaatimusten johdosta tehdyistä päätöksistä kanteet, joilla se vaati niiden osittaista kumoamista, mutta näitä kanteita ei ole vielä ratkaistu.

22 Päätökset, joilla Pfeifer & Langenin oikaisuvaatimukset ratkaistiin, ovat tulleet lopullisiksi sen 469 421,12 euron suuruisen summan osalta, jota koskevalta osalta päätöksistä ei ole nostettu kannetta ja jonka Pfeifer & Langen on maksanut 15.11.2006.

23 Bundesanstalt totesi 13.4.2007 tehdyssä päätöksessä, että tälle summalle oli maksettava korkoa, ja vaati näin ollen Pfeifer & Langenia maksamaan 298 650,93 euroa korkoa.

24 Pfeifer & Langen haki päätökseen oikaisua ja väitti muun muassa, että korkosaatavat olivat osittain vanhentuneet.

25 Bundesanstalt teki oikaisuvaatimuksen johdosta 22.10.2007 päätöksen, jolla se hyväksyi osittain vaatimuksen siltä osin kuin se kohdistui vuosien 1997 ja 1998 korkosaataviin. Bundesanstalt katsoi, että näihin saataviin sovellettiin kansallisessa oikeudessa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa, joten 30.1.2003, jolloin varastointikustannusten korvausten takaisin perimistä koskevat päätökset tehtiin, nämä saatavat olivat vanhentuneet. Kuitenkin 31.12.1998 jälkeen syntyneistä, 237 644,17 euron suuruisista korkosaatavista Bundesanstalt katsoi, että nämä myöhempien vuosien aikana syntyneet korkosaatavat eivät olleet vanhentuneet, erityisesti, koska mainitut 30.1.2003 tehdyt päätökset olivat katkaisseet vanhentumisen. Näin ollen Pfeifer & Langenin oikaisuvaatimus hylättiin siltä osin kuin se kohdistui näihin jälkimmäisiin korkosaataviin.

26 Pfeifer & Langen nosti 14.11.2007 Verwaltungsgericht Kölnissä kanteen, jossa se vaati sen 22.10.2007 tehdyn päätöksen osittaista kumoamista, jolla ratkaistiin sen oikaisuvaatimus, siltä osin kuin siinä oli kyse ajanjaksoon 1.1.1999–31.12.2002 liittyvistä, 119 984,27 euron suuruisista korkosaatavista. Myöhempien vuosien aikana syntyneet korkosaatavat Pfeifer & Langen maksoi.

27 Verwaltungsgericht Köln kumosi 25.11.2009 annetulla tuomiolla mainitun 22.10.2007 tehdyn päätöksen kanteen kohteena olevan määrän osalta. Kyseinen tuomioistuin katsoi nimittäin markkinajärjestelylain 14 §:n perusteella, että erityisten etuuksien takaisinmaksuun liittyvistä saatavista on maksettava korkoa niiden syntymisajankohdasta alkaen. Verwaltungsgericht Kölnin mukaan kyseessä oleva viivästyskorkosaatava on kuitenkin syntynyt vasta kun 30.1.2003 tehdyt päätökset on annettu tiedoksi eli 31.1.2003, joten korkoa ei tarvinnut maksaa tätä ajankohtaa edeltävältä ajanjaksolta.

28 Bundesanstalt on tällöin tehnyt Bundesverwaltungsgerichtiin Revision-valituksen, jolla se vaati Pfeifer & Langenin kanteen hylkäämistä.

29 Bundesverwaltungsgericht on Verwaltungsgericht Kölnin kanssa samaa mieltä siitä, että pääasiassa velvollisuudesta maksaa unionin talousarviosta perusteettomasti maksettuja etuuksia vastaaville summille viivästyskorkoa säädetään kansallisessa oikeudessa, tässä tapauksessa markkinajärjestelylain 14 §:ssä, niiltä osin kuin missään unionin sokerialaa koskevassa säännöstössä ei säädetä tällaisesta velvollisuudesta.

30 Bundesverwaltungsgericht katsoo kuitenkin, että Verwaltungsgericht Köln on tulkinnut virheellisesti 14 §:ää. Bundesverwaltungsgerichtin mukaan perusteettomasti maksettujen etuuksien takaisinmaksuun liittyville saataville kertyy nimittäin korkoa näiden saatavien syntymisajankohdasta alkaen. Näissä olosuhteissa Bundesverwaltungsgericht katsoo, että siltä osin kuin 30.1.2003 tehdyt päätökset koskevat perusteettoman edun takaisin perimistä taannehtivin vaikutuksin, myös korkoa voidaan vaatia näitä päätöksiä edeltävältä ajalta.

31 Bundesverwaltungsgericht päättelee, että kyseessä olevat korkosaatavat eivät ole vanhentuneet, koska hallintomenettelylain 53 §:n 1 momentin mukaan, sellaisena kuin sitä sovelletaan 1.1.2002 lähtien, vanhentuminen on keskeytynyt, kun takaisinperinnästä on tehty päätökset 30.1.2003. Se katsoo kuitenkin, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädettyjen vanhentumissäännösten, mukaan lukien vanhentumisajan alkamispäivää ja vanhentumisen katkaisemista koskevien säännösten, mahdollisella soveltamisella saattaisi olla vaikutusta sen ratkaistavana olevaan Revision-valitusasiaan.

32 Kansallinen tuomioistuin on epävarma asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan sovellettavuudesta pääasian kaltaisissa olosuhteissa, koska Bundesfinanzhof on katsonut vientitukea koskevassa asiassa, että 3 artiklaa sovellettiin sellaisten korkojen vanhentumiseen, jotka liittyvät perusteettomasti maksettujen etuuksien takaisinperintään 4 artiklan 2 kohdan perustella.

33 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin arvioi kuitenkin, että tällainen tulkinta ei ole välttämätön ja että koska 4 artiklan 2 kohta ei ole esteenä sille, että kansallisessa oikeudessa on säädetty koronmaksuvelvollisuudesta sellaisessa tilanteessa, jossa unionin oikeudessa ei ainakaan vielä ole tällaista sääntelyä, olisi loogista, että kansalliseen oikeuteen perustuvien korkosaatavien

vanhentumisesta säädettäisiin samaten kansallisessa oikeudessa. Lisäksi kansallinen tuomioistuin toteaa, että jos asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan säännöksiä sovellettaisiin tällaisiin korkosaataviin, olisi vaikea soveltaa sitä periaatetta, jonka mukaan vanhentumisaika alkaa tämän asetuksen 1 artiklassa tarkoitusta ”väärinkäytöksestä”, kun otetaan huomioon, että korkosaatavat eivät synny väärinkäytöksen tapahtumishetkellä vaan väärinkäytöksen jälkeen kuluvana aikana.

34 Tässä tilanteessa Bundesverwaltungsgericht on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sovelletaanko [asetuksen N:o 2988/95] 3 artiklaa myös sellaisten korkosaatavien vanhentumiseen, jotka on kansallisen oikeuden nojalla maksettava väärinkäytön vuoksi perusteettomasti saadun etuuden takaisinmaksun lisäksi?

Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi:

2) Onko asetuksen [N:o 2988/95] 3 artiklan 3 kohdassa edellytettävässä määräaikojen vertailussa otettava huomioon pelkästään määräajan kesto vai onko huomioon otettava myös kansalliset säännökset, joissa määräajan alkamista lykätään ilman muita edellytyksiä sen kalenterivuoden loppuun, jona (tässä: korko)saatava on syntynyt?

3) Alkaako vanhentumisaika kulua myös korkosaatavien osalta väärinkäytön tapahtumisesta tai jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten osalta väärinkäytön päättymisestä, vaikka korkosaatavat koskevat myöhempiä ajanjaksoja ja syntyvät siksi vasta myöhemmin? Lykätäänkö vanhentumisajan alkamista jatkuvien tai toistuvien väärinkäytösten tapauksessa asetuksen [N:o 2988/95] 3 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla väärinkäytön päättymisajankohtaan myös korkosaatavien osalta?

4) Milloin päättyy asetuksen [N:o 2988/95] 3 artiklan 1 kohdan kolmannen alakohdan toisessa virkkeessä tarkoitettu toimivaltaisen viranomaisen sellaisen päätöksen katkaiseva vaikutus, jossa kyseessä oleva (tässä: korko)saatava lähtökohtaisesti todetaan?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

35 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääosin, onko asetuksen N:o 2988/95 3 artiklaa tulkittava siten, että siinä säädettyä vanhentumisaikaa ei sovelleta ainoastaan unionin talousarviosta perusteettomasti saadun edun takaisinmaksusta koostuvan pääsaatavan perimiseen vaan myös tästä saatavasta johtuvien korkojen perimiseen, vaikka tällaisten korkojen maksuvelvollisuus ei johtuisi unionin oikeudesta vaan olisi seurausta ainoastaan kansallisesta oikeudesta.

36 On huomautettava, että asetuksen N:o 2988/95 1 artiklan 1 kohdassa otetaan käyttöön ”yleinen säännöstö yhteisön oikeuteen kohdistuvia väärinkäytöksiä [koskevista] yhtenäisistä tarkastuksista sekä hallinnollisista toimenpiteistä ja seuraamuksista”, jotta voidaan, kuten kyseisen asetuksen johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta ilmenee, ”torjua yhteisöjen taloudellisia etuja vahingoittavat toimet kaikilla aloilla”.

37 Kun unionin lainsäätäjä antoi asetuksen N:o 2988/95 ja erityisesti sen 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan, sen tarkoituksena oli ottaa käyttöön tällä alalla sovellettava yleinen vanhentumista koskeva säännös ja yhtäältä määritellä kyseisellä säännöksellä kaikissa jäsenvaltioissa sovellettava vähimmäisvanhentumisaika ja toisaalta luopua mahdollisuudesta periä takaisin unionin talousarviosta perusteettomasti saatuja summia sen jälkeen, kun neljä vuotta on kulunut siitä väärinkäytöksestä, joka

on vaikuttanut riidanalaisiin maksuihin (asia C-131/10, Corman, tuomio 22.12.2010, Kok., s. I-14199, 39 kohta; yhdistetyt asiat C-201/10 ja C-202/10, Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading, tuomio 5.5.2011, Kok., s. I-3545, 24 kohta ja asia C-465/10, Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre, tuomio 21.12.2011, Kok., s. I-14081, 52 kohta).

38 Kun on kyse etuuden saajan perusteettomasti saamien varastointikustannusten korvausten takaisinmaksusta, kuten pääasiassa, on todettava, että asetuksen N:o 1258/1999 8 artiklassa säädetään, että jäsenvaltiot toteuttavat yhteisen maatalouspolitiikan yhteydessä toimenpiteet, jotka ovat tarpeen unionin taloudellisten etujen tehokkaan suojan varmistamiseksi ja erityisesti sääntöjenvastaisuuksien tai laiminlyöntien vuoksi menetettyjen summien takaisin perimiseksi.

39 Mikäli sellaista alakohtaista sääntelyä ei ole, jossa säädettäisiin toisin, asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä neljän vuoden vanhentumisaikaa sovelletaan 4 artiklassa tarkoitettuihin väärinkäytöksiin, jotka vahingoittavat yhteisön taloudellisia etuja (ks. asia C-278/02, Handlbauer, tuomio 24.6.2004, Kok., s. I-6171, 34 kohta ja yhdistetyt asiat C-278/07-C-280/07, Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ym., tuomio 29.1.2009, Kok., s. I-457, 22 kohta).

40 Kun siis asetuksessa N:o 1258/1999 tai asetuksessa N:o 1785/81 ei kummassakaan ole asiaan sovellettavia säännöksiä vanhentumisesta, takaisin perittävät perusteettomasti saadut varastointikustannusten korvaukset vanhentuvat asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti vanhentumisen keskeyttävän toimen puuttuessa neljässä vuodessa väärinkäytöksen tapahtumisesta, jos jäsenvaltio, jossa kyseiset väärinkäytökset ovat tapahtuneet, ei ole käyttänyt sille asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan 3 kohdassa annettua mahdollisuutta säätää pitemmästä vanhentumisajasta (ks. em. yhdistetyt asiat Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb ym., tuomion 36 kohta ja em. asia Corman, tuomion 48 kohta).

41 Asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että takaisin perittävään perusteettomasti saatuun etuuteen voidaan myös lisätä, jos tästä on säädetty, korkoa, joka voidaan määritellä kiinteästi.

42 Tällaisten korkojen, jotka lisätään unionin talousarviosta perusteettomasti saadusta etuudesta koostuvaan pääsaatavaan, maksuvelvollisuudesta voidaan säätää unionin alakohtaisessa sääntelyssä. Näin oli esimerkiksi maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 800/1999 (EYVL L 102, s. 11) sekä yhtenäishintajärjestelmän alaisten tuotteiden vientitukien myöntämisen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 30.9.1969 annetussa komission asetuksessa (ETY) N:o 1957/69 (EYVL L 250, s. 1).

43 Sitä vastoin pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten, perusteettomasti saatujen varastointikustannusten korvausten osalta asetuksessa N:o 1258/1999 tai asetuksessa N:o 1785/81 ei kummassakaan säädetä korkojen kantamisesta, kun perusteettomasti saadut etuudet peritään takaisin.

44 Asetuksen N:o 1258/1999 8 artiklassa ja asetuksen N:o 1290/2005 32 artiklan 1 kohdassa säädetään tosin, että väärinkäytöksen tai laiminlyönnin takia takaisin perittyjen summien korot maksetaan maksajavirastoille, jotka palauttavat ne joko EMOTR:lle tai maataloustukirahastolle sidottuina tuloina merkiten määrät sille kuukaudelle, jona ne tosiasiallisesti saadaan perittyä takaisin. Näillä säännöksillä, jotka sisältävät ainoastaan yksinkertaisen säännön tällaisten tulojen kohdentamisesta tuloarviossa, ei kuitenkaan aseteta jäsenvaltioille velvollisuutta vaatia takaisin perityille summille korkoa, kun ne koskevat varastointikustannusten korvauksia.

45 Näin ollen pääasiassa on kyse siitä, että kun sellaista alakohtaista sääntelyä ei ole, jossa säädettäisiin korkojen kantamisesta, ovatko unionin oikeus ja erityisesti asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 2 kohta esteenä sille, että jäsenvaltio panee täytäntöön kansallisesta oikeudesta johtuvan velvollisuuden maksaa

korkoa unionin talousarviosta perusteettomasti saadun edun takaisinmaksun lisäksi, ja jos ne eivät ole esteenä tälle, koskeeko tällaisista koroista muodostuvan saatavan perintää tämän asetuksen 3 artiklassa säädetty vanhentumisaika vai onko vanhentumisajasta säädettävä jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa.

46 Ensinnäkin siitä, että kansallisessa oikeudessa säädetään koroista, kun unionin oikeudessa ei säädetä koronmaksuvelvollisuudesta, on jo todettu, että unionin oikeuden kanssa yhteensopivaa on, että jäsenvaltio perii unionin talousarviosta perusteettomasti maksetun etuuden takaisinperinnän yhteydessä kansallisen oikeutensa mukaisesti korkoa, jonka se tulouttaa omaan talousarvioonsa sellaisten oikeussääntöjen puuttuessa, jonka mukaan korot olisivat yhteisön tuloja (ks. asia 54/81, Fromme, tuomio 6.5.1982, Kok., s. 1449, Kok. Ep. VI, s. 405, 8 kohta).

47 Sama pätee silloin, kun korot, joiden perimisestä ei ole säädetty unionin oikeudessa, maksetaan maataloustukirahastosta rahoitettujen toimenpiteiden puitteissa unionin talousarvioon. Näin ollen pääasian kaltaisessa tilanteessa unionin oikeus, erityisesti asetuksen N:o 2988/95 4 artiklan 2 kohta, ei ole esteenä sille, että jäsenvaltiot säätävät kansallisessa oikeudessa viivästys- ja/tai hyvityskoroista unionin talousarviosta perusteettomasti saatujen etuuksien takaisinperinnän lisäksi; nämä korot maksetaan maataloustukirahastosta rahoitettujen toimenpiteiden puitteissa unionin talousarvioon.

48 Kun toiseksi on kyse tällaisten korkojen perimiseen liittyvistä yksityiskohtaisista säännöistä ja edellytyksistä pääasian kaltaisessa tilanteessa, jossa takaisin perittävän unionin talousarviosta perusteettomasti saadun taloudellisen etuuden lisäksi on maksettava korkoa jäsenvaltion kansallisen oikeuden mukaisesti, on tämän jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa säädettävä sellaisista yksityiskohtaisista säännöistä ja edellytyksistä, joita sovelletaan korkojen perintään, joka on liitännäinen perusteettomasti saatujen summien perintään nähden (ks. asia 26/74, Roquette frères v. komissio, tuomio 21.5.1976, Kok., s. 677, 12 kohta).

49 Kun siis asiaan sovellettavaa alakohtaista sääntelyä ei ole, on samoin kyseisen jäsenvaltion määritettävä ja pantava täytäntöön vanhentumista koskeva säännöstö, jota sovelletaan sellaisen kansalliseen oikeuteen perustuvan korkosaatavan perintään, joka on kansallisen oikeuden mukaan itsenäinen saatava siihen unionin talousarviosta perusteettomasti saatuun etuuteen nähden, jonka perintää puolestaan edelleen koskevat asetuksen N:o 2988/95 3 artiklassa säädetyt vanhentumissäännöt ja poikkeukset.

50 Vaikka unionin talousarviosta perusteettomasti saadun etuuden perintää koskevat asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan vanhentumissäännökset, tämän säännöksen sanamuodosta tai asetuksen systematiikasta ei kuitenkaan käy ilmi, että näitä säännöksiä olisi tarkoitus soveltaa myös korkosaatavien perintään, kun joka tapauksessa korkosaatavan periminen seuraa kansallisesta oikeudesta eikä alakohtaisesta sääntelystä, kuten on pääasiassa.

51 Kun kuitenkin otetaan huomioon korkosaatavan liitännäinen luonne, ei tällaista saatavaa voida periä, mikäli pääsaatava eli unionin talousarviosta perusteettomasti saatu etuus on asetuksen N:o 2988/95 3 artiklan tai unionin alakohtaisen sääntelyn johdosta vanhentunut.

52 Koska lisäksi SEUT 325 artiklan perusteella jäsenvaltioiden on toteutettava samat toimenpiteet suojatakseen unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä kuin ne toteuttavat suojatakseen omia taloudellisia etujaan petolliselta menettelyltä, sellaisessa tilanteessa, jossa unionin lainsäädäntöä ei ole ja jossa jäsenvaltion lainsäädännössä säädetään kansallisesta talousarviosta perusteettomasti maksettujen samantyyppisten etuuksien perintään liittyvien korkojen perinnästä, jäsenvaltion on perittävä vastaavalla tavalla korkoa, kun se perii takaisin unionin talousarviosta perusteettomasti maksettuja etuuksia; näin on erityisesti, koska toisin kuin edellä mainitussa asiassa Fromme kyseessä olleessa tilanteessa nämä kansallisen oikeuden nojalla perityt koroista koostuvat summat maksetaan lopulta unionin talousarvioon.

53 Kun otetaan huomioon edellä esitetty, ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 2988/95 3 artiklaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä vanhentumisaikaa, jota sovelletaan pääsaatavan eli unionin talousarviosta perusteettomasti saadun etuuden takaisinperintään, ei sovelleta tähän saatavaan perustuvien korkojen perintään, kun koronmaksuvelvollisuudesta ei ole säädetty unionin oikeudessa vaan ainoastaan kansallisessa oikeudessa.

Toinen, kolmas ja neljäs kysymys

54 Toinen, kolmas ja neljäs kysymys on esitetty toissijaisesti siltä varalta, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi.

55 Kun näin ollen otetaan huomioon ensimmäisen kysymyksen vastaus, toiseen, kolmanteen ja neljänteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

56 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta 18.12.1995 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 2988/95 3 artiklaa on tulkittava siten, että siinä säädettyä vanhentumisaikaa, jota sovelletaan pääsaatavan eli unionin talousarviosta perusteettomasti saadun etuuden takaisinperintään, ei sovelleta tähän saatavaan perustuvien korkojen perintään, kun koronmaksuvelvollisuudesta ei ole säädetty unionin oikeudessa vaan ainoastaan kansallisessa oikeudessa.

Allekirjoitukset